

«MOTTAKERNAVN»
«ADRESSE»
«POSTNR» «POSTSTED»

Saksb.: Svein Einar Stuen
e-post: fmnoes@fylkesmannen.no
Tlf: 75 53 15 52
Vår ref: 2018/7191
Deres ref:
Vår dato: 11.12.2018
Deres dato:
Arkivkode: 421.0

Statlige planretningslinjer om klima- og energiplanlegging og klimatilpasning - forventning om kommunal oppfølging

Fra 28. september gjelder nye «[Statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning](#)». Retningslinjene innebærer at tidligere planretningslinje for klima- og energiplanlegging videreføres (med noen presiseringer). I tillegg kommer en ny retningslinje for klimatilpasning, som skal sikre at hensynet til de pågående klimaendringene ivaretas i kommunal planlegging.

Betydningen av at retningslinjene følges opp understrekes av den siste rapporten fra FN's klimapanel, som viser at det vil være svært viktig for vår felles framtid at gjennomsnittstemperaturen på kloden ikke stiger mer enn 1,5°C sammenlignet med 1990. Det går fram at dette bare vil være mulig om utslippene av klimagasser reduseres med 40 - 50 prosent innen 2030, og at det ikke er netto utslipp av slike gasser i 2050 (jf. [Miljødirektoratets omtale 8. oktober 2018](#)).

Vi kan videre registrere at omfanget av ekstreme værsituasjoner tiltar, enten det er i form av tørke og skogbrannfare, eller i form av store nedbørsmengder med risiko for ras og flom eller kraftig vind, vind som både kan medføre direkte skader og stormflo i utsatte områder langs kysten.

FORVENTNINGER TIL FORVALTNINGEN

Det går fram av formålet at kommunene, og også fylkeskommunen og staten, både har plikt til å planlegge for reduserte utslipp av klimagasser og å tilpasse planene til klimaendringene som kommer. Plikten til å stimulere til reduserte utslipp og miljøvennlig energiomlegging gjelder for øvrig for all myndighets- og virksomhetsutøvelse.

Planlegging for reduserte utslipp (kapittel 3)

I brev herfra til kommunene i Nordland av 06.07.2017 pekte vi på manglende oppfølging av kommunale klima- og energiplaner i blant annet kommuneplanens handlingsdel / økonomidel som en utfordring (jf. «[Klima- og energiplanlegging – for reduserte kommunale klimautslipp](#)»-Fylkesmannen i Nordland)

Retningslinjene stiller nå krav om at tiltak og virkemidler for å redusere utslipp skal innarbeides i den overordnede planlegginga, samt at dette skal følges opp gjennom handlingsdelen og mer detaljert planlegging. Det går videre også fram at planene bør

inneholde tiltak mot avskoging, og eventuelt også tiltak for økt opptak av CO₂ i skog og andre landarealer.

Retningslinjene til innhold i planer som behandler klima- og energispørsmål ([kap. 3.1](#)) videreføres, med følgende tillegg:

- «Planer som behandler klima- og energispørsmål bør være strategisk innrettet, og bygge på grundige analyser av nåsituasjon. Det bør legges vekt på samarbeid om langsiktige mål, samtidig som det utredes tiltak som kan gjennomføres på kort sikt.».
- «Planene bør, basert på relevans og lokale forhold, omfatte:
 - Sammenhengen mellom klima- og energiplanlegging og samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging» (punkt i).

Som grunnlag for kommunal overordna planlegging bør det derfor foreligge et oppdatert kunnskapsgrunnlag som dekker disse punktene i retningslinjenes kap. 3.1:

- klimagassutslipp (punkt a),
- energisystem / - forsyning /-forbruk og (b.)
- framtidige utslipp og forventet etterspørsel og produksjon av energi (c.).

I den grad utvikling av mål og tiltak, samt utredning av virkemidler, ikke er tilstrekkelig gjennomført på kommunedelpnivå, vil dette eventuelt kunne tas inn som særskilt utredningstema i kommuneplanens samfunnsdel og videreføres herfra til handlingsdel / økonomidel og eventuelt andre relevante planer.

Sammenhengen mellom klima- og energiplanlegging og samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging (bokstav h) tydeliggjør betydningen av at samfunnsdelen klargjør og drøfter aktuelle og realistiske alternativer for boligstruktur og lokalisering av bl.a. nye bolig- og næringsarealer i forhold til infrastruktur og andre sentrale funksjoner. Både for å

- sikre at eksisterende infrastruktur blir fullt utnyttet, og å
- unngå unødvendig arealforbruk,

bør disse vurderingene bygge på et arealregnskap, der framtidig utbyggingsbehov vurderes i forhold til tilgjengelige planavklarte utbyggingsarealer sammenholdt med en nøktern vurdering av sannsynlig befolkningsutvikling. Vi viser i denne sammenhengen spesielt til kap. 6 i [veileder T--1492](#) – «Kommuneplanprosessen – samfunnsdelen - handlingsdelen».

Planlegging for klimatilpasning (kapittel 4)

Klimatilpasning handler om å tilpasse samfunnet til både dagens klima og et framtidig endret klima. Klimaprofil Nordland gir data for hvordan klimautviklingen i Nordland er forventet frem mot år 2100. Det forventes en kraftig økning i temperatur og endrete nedbørsmønstre. Vi vil få lengre tørkeperioder, mindre vårflokker og kraftigere regnflokker om høsten. Havnivået vil stige og framtidige stormfloer vil true mange samfunn i Nordland.

Hvordan vårt framtidige Nordland vil se ut avhenger av hvor mye vi klarer å redusere utslippet av klimagasser på global skala. Til grunn for planlegging skal høye utslippsbaner legges til grunn. Det vil si at vi i planleggingen skal ta høyde for at globale utslipp ikke går ned. En oppvarming på fem grader i Nordland de neste 70 til 80 år vil endre vårt samfunn

radikalt. Det vil være forskjeller fra kommune til kommune og fra sted til sted for hvor godt rustet samfunnet er til å takle disse endringene.

For å være forberedt er det derfor viktig at det i arealplanleggingen tas høyde for økte høyder på stormfloer, endrete nedbørsmønstre og endrete flommønstre. I kommunal planstrategi og i kommuneplanens samfunnsdel må kommunene beskrive hvordan klimaendringer blant annet kan endre eller true næringsgrunnlaget i kommunene.

I planleggingen skal det nå klargjøres til hvilket kunnskapsgrunnlag som er lagt til grunn. På fylkesmannens nettsider er det lagt ut informasjon om forventede klimaendringer. Her finner dere informasjon om klimaprofil Nordland. Basert på informasjon herfra har Fylkesmannen utarbeidet forventet temperatur- og nedbørsendring for 14 utvalgte steder i Nordland. Her finnes også lenker til veiledere for ROS-analyser og data fra Statens kartverk om havnivåstigning. Mer informasjon vil bli lagt ut på disse sidene etter hvert som nye produkter utarbeides. Lenke til disse sidene er:

<https://www.fylkesmannen.no/Nordland/Samfunnssikkerhet-og-beredskap/klimatilpasning/>

De nye retningslinjene sier også noe om hvordan overvann skal håndteres. Bekker og våtmarker skal holdes åpne slik at vannet kan i størst mulig grad følge naturlige veier. Hvis bekker skal legges i rør skal det begrunnes hvorfor.

MULIGHETER FOR TILSKUDD

Klimasatsmidler

Regjeringen har foreslått å sette av 151,8 millioner til klimasatsordningen for 2019. Ordningen gir grunnlag for finansiering av en rekke tiltak, i hovedsak under forutsetning av at kommunen har kan stille en egenandel på 50%. Unntaket er tiltak knyttet til klimavennlige innkjøp og klimavennlige tiltak i bygge- og anleggssektoren, der egenandelen er 25%, samt at alle kommuner som inngår i forpliktende nettverksarbeid for kompetanseheving og erfaringsdeling vil få kr 25.000 hver til dette.

Samarbeid om stilling for å innarbeide klima-hensyn i planarbeidet kan blant annet være en mulighet, f.eks. koblet til eksisterende regionale plannettverk i Nordland.

Søknadsfrist er satt til 15. februar 2019.

Se nærmere omtale av Klimasats-ordningen på Miljokommune.no.

Klimatilpasningsmidler

I forslag til statsbudsjett for 2019 er det foreslått å avsette 6,4 millioner kroner til en tilskuddsordning for klimatilpasning. Midlene er rettet mot kunnskapsinnhenting og utredning av konkrete klimatiltak. Mer informasjon om ordningen finnes her:

<http://www.miljodirektoratet.no/no/Tema/For-offentlig-sektor/Tilskuddsordninger/Tilskudd-til-klimatilpasning/>

Søknadsfrist er satt til 15. februar 2019.

AVSLUTNING

Vi vil på nytt oppfordre kommunene til å samarbeide i nettverk, kanskje spesielt med tanke på å få etablert et tilfredsstillende og tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag som grunnlag for å

- utvikle kommunale tiltak for reduserte klimagassutslipp, og
- ivareta hensynet til klimaendringene som er i gang i arealplanleggingen.

Vi viser til hjemmesiden vår om klima som aktuell portal i arbeidet med å integrere klimahensyn i kommunal planlegging og virksomhet. Her fins også lenker til aktuelle veiledere, blant annet [H-5/18 – Samfunnssikkerhet i planlegging og byggesaksbehandling](#).

Som grunnlag for integrering av klima i overordna planlegging viser ellers til [T--1492 – «Kommuneplanprosessen – samfunnsdelen - handlingsdelen»](#).

Med hilsen

Torfinn Sørensen (e.f.)
fylkesmiljøvernsjef

Egil Johansen (e.f.)
kommunaldirektør

Dette brevet er godkjent elektronisk og har derfor ikke underskrift.

Saksbehandlere:
Asgeir Jordbru, kommunal- og beredskapsavdelingen
Svein Einar Stuen, miljøvernabdelingen

Mottakerliste:

Narvik kommune	Postmottak	8512	Narvik
Nesna kommune	Moveien 24	8700	Nesna
Røst kommune		8064	Røst
Tjeldsund kommune		9444	Hol I Tjeldsund
Vestvågøy kommune	Postboks 203	8376	Leknes
Vevelstad kommune		8976	Vevelstad
Værøy kommune	Postboks 2523	8063	Værøy
Bodø kommune	Postboks 319	8001	Bodø
Dønna kommune		8820	Dønna
Fauske kommune	Postboks 93	8201	Fauske
Gildeskål kommune	Postboks 54	8138	Inndyr
Leirfjord kommune		8890	Leirfjord
Rødøy kommune		8185	Vågaholmen
Saltdal kommune	Kirkegt. 23	8250	Rognan
Alstahaug kommune	Rådhuset	8805	Sandnessjøen
Ballangen kommune	Postboks 44	8546	Ballangen
Beiarn kommune		8110	Moldjord
Grane kommune	Rådhuset	8680	Trofors
Lødingen kommune	Postboks 83	8411	Lødingen
Træna kommune		8770	Træna
Øksnes kommune	Storgata 27	8430	MYRE
Rana kommune	Postboks 173	8601	MO i RANA
Steigen kommune	Rådhuset	8281	Leinesfjord
Sømna kommune		8920	Sømna
Tysfjord kommune	Postboks 104	8591	Kjøpsvik
Vefsn kommune	Postboks 560	8651	Mosjøen
Bø kommune	Rådhuset	8475	Straumsjøen
Flakstad kommune		8380	Ramberg
Moskenes kommune		8390	Reine
Vågan kommune	Postboks 802	8305	Svolvær
Andøy kommune	Postboks 187	8483	ANDENES
Hadsel kommune	Rådhuset	8452	Stokmarknes
Hattfjelldal kommune	O.T. Olsens vei 3 A	8690	Hattfjelldal
Lurøy kommune		8766	Lurøy
Vega kommune	Gladstad	8980	Vega
Evenes kommune	Postboks 43	8539	Bogen i Ofoten
Meløy kommune	Gammelveien 5	8150	Ørnes
Bindal kommune	Rådhuset	7980	Terråk
Brønnøy kommune	Rådhuset	8905	Brønnøysund
Hamarøy kommune	Oppeid	8294	Hamarøy
Hemnes kommune	Sentrumsveien 1	8646	Korgen
Herøy kommune	Silvalveien 1	8850	Herøy
Sortland kommune	Postboks 117	8401	Sortland
Sørfold kommune	Rådhuset	8226	Straumen
Nordland fylkeskommune	Postmottak Fylkeshuset	8048	Bodø